

Metodický pokyn MŽP ČR k postupu zadávání, zpracování a schvalování dokumentace místního územního systému ekologické stability

Aktualizace metodického pokynu MŽP č. j. NM III/905/92, ze dne 15. 4. 1992

1. ÚVOD

Předmětem tohoto metodického pokynu je ucelený soubor zásad pro pořizování *dokumentace místních územních systémů ekologické stability* (dále jen místních ÚSES*).

ÚSES je definován v § 3 pís. a) zák. ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, jako: „vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.“

ÚSES je zde chápán jako základní nástroj ochrany přírody a krajiny a územního plánování k zajištění některých nezbytných prostorových podmínek pro uchování biodiverzity a ekologické stability krajiny. Přímou k ÚSES se v zákoně o ochraně přírody a krajiny vztahují §§ 2, 3, 4, 59 a kompetenční ustanovení.

Podrobněji problematiku pořizování a zpracování dokumentace ÚSES pak rozvádějí §§ 1 až 6 vyhl. MŽP ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb.

Navazující „Společný výklad k vymezení působnosti mezi orgány ochrany přírody a územního plánování“ vydaný Ministerstvem hospodářství a Ministerstvem životního prostředí pod č. j.: OOTK/2181/92 řeší důsledky převodu kompetencí v územním plánování mezi těmito resorty.

Postavení ÚSES v rámci územního plánování upravuje vyhláška č. 84/1976 Sb., ve znění vyhlášky č. 377/1992 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci (§§ 8, 16, 32, 33, příloha 1 a 2).

Dle § 33 této vyhlášky „Z řešení územního plánu se jako závazné schvalují regulativy, které stanoví zejména:

- u územního plánu velkého územního celku (zkráceně ÚP VÚC) mj. vymezení regionálních ÚSES
- u územního plánu sídelního tvaru (ÚP SÚ) vymezení místních ÚSES
- u územního plánu zóny prvky systému ekologické stability

Regulativy se vztahují ke grafické příloze plánu ÚSES, která je samostatnou součástí ÚP VÚC a ÚP SÚ.

Vyhláška MZe ČR č. 427/1991 Sb., kterou se stanoví náležitosti *návrhu pozemkových úprav*, uvádí mezi obligátními náležitostmi pozemkových úprav rovněž řešení ÚSES.

Z výše jmenovaných právních norem vyplývá následující:

2. STUPNĚ PROJEKTOVÉ DOKUMENTACE MÍSTNÍCH ÚSES

Projektová dokumentace ÚSES má tři stupně: generel, plán a projekt.

* Kurzívou jsou označeny odborné termíny pro ÚSES, jejichž definice jsou obsaženy v odborných podkladech. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny užívá pro označení úrovně ÚSES slova „místní“. Užívá se též označení „lokální“, které má stejný význam.

2.1 Generely ÚSES

Generel místních ÚSES je odvětvovým generelem ve smyslu odst. 3, § 3 vyhl. č. 84/1976 Sb. ve znění vyhl. 377/1992 Sb. o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci. Je přípravným stupněm zpracování plánu ÚSES. Schematicky zachycuje jednotlivé skladebné prvky v minimálních prostorových parametrech. Cílem generelu je v krátké době připravit podklady pro ochranu jednoznačně vymezených prvků ÚSES i ochranu územní rezervy pro doplňování navrhovaných – chybějících prvků.

Při vymezení místních ÚSES v generelu se zohledňují především čtyři z pěti funkčních a prostorových kritérií a důraz je kladen na rozmanitost potenciálních přírodních ekosystémů (reprezentativnost), jejich prostorové vazby a nebytné prostorové parametry (minimální parametry).

Generel se zpracovává pro velké území (minimálně pro jednu celou biochoru, je-li biochora malá, pak pro více biochor) a v měřítku 1:10 000 popř. 1:25 000. Zpracovávají se generely místních ÚSES pro menší území a v podrobnějších měřítcích je neúčelné.

Generel místních ÚSES vždy obsahuje: biogeografickou diferenciaci, vymezení místních ÚSES v minimálních parametrech, upřesnění nadregionálních a regionálních ÚSES a kostru ekologické stability. Rozsah textové a tabulkové části je přizpůsoben menší podrobnosti generelu. Tomu odpovídá také nižší cena tohoto stupně dokumentace.

Generel ÚSES je oborovou dokumentací ochrany přírody a je dále upřesňován a doplňován v rámci dalších stupňů dokumentace ÚSES (plán nebo projekt) a v územně plánovací dokumentaci.

Specifický případem je zpracování generelů místních ÚSES do Lesních hospodářských plánů (dále LHP), při kterém zpracování samostatných projektů ÚSES již není třeba.

2.2 Plány ÚSES

Plán ÚSES je dalším stupněm dokumentace ÚSES a pořizuje ho orgán ochrany přírody podle zákona č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, jako podklad pro projekty ÚSES, dle § 4 prováděcí vyhl. cit. zákona č. 395/92 Sb.; pro provádění pozemkových úprav podle zákona č. 284/91 Sb. ve znění pozdějších předpisů; pro zpracování územně plánovací dokumentace; pro zpracování LHO a pro vodohospodářské a jiné dokumenty ochrany a obnovy krajiny.

Hodnocení plánu ÚSES průběžně zajišťuje orgán OP z hlediska jeho stabilizační funkce.

Při zpracování plánu ÚSES musí být plně uplatněno a respektováno všech pět kritérií pro vymezení ÚSES (rozmanitost potenciálních ekosystémů – reprezentativnost, jejich prostorové vazby, nezbytné prostorové parametry, aktuální stav krajiny a zohlednění ostatních společenských limitů a záměrů).

V plánu ÚSES se na rozdíl od generelu již neuplatňuje schematizace skladebných prvků.

Plán ÚSES svým přesnějším vymezením přiměřeným měřítkem, ve kterém je zpracován, umožňuje při zpracování projektu místního ÚSES pozdější lokalizaci všech skladebných prvků na katastrální mapě. V případě pořizování územního plánu je třeba tyto nároky na podrobnost zpracování formulovat v ÚHZ (zadání územního plánu).

Plán ÚSES se zpracovává v měřítku 1:10 000 nebo podrobnějším. Může být zpracován rovněž přímo, bez předstupně – generelu, vyžaduje však již podrobnější zpracování a klade vyšší nároky na kvalitu informací. Pokud byl předstupněm generel, je možné zpracovat plán ÚSES i pro menší území.

Plán ÚSES musí být projednán v procesu pořizování územně plánovací dokumentace, v územním řízení o chráněném území, návrhu projektu pozemkových úprav; LHP či jiného dokumentu oborového plánování obdobné podrobnosti.

2.3 Projekty ÚSES

Projekty ÚSES obecně definuje vyhl. č. 395/92 Sb. jako soubor přírodovědné, technické, ekonomické, organizační a majetkoprávní dokumentace. Podkladem pro něj je ve smyslu ust. odst. 2, § 4 citované vyhlášky schválená územně plánovací dokumentace nebo schválený plán místního ÚSES.

Projekty budou nejčastěji řešit části místních ÚSES omezené hranicemi skladebných prvků, které jsou v nevyhovujícím stavu a vyžadují zlepšení nebo kompletní založení.

Projekt ÚSES se schvaluje v územním řízení o využití území, (§ 10 vyhl. č. 85/1976 Sb. ve znění vyhl. č. 378/1992 Sb. a §§ související), mění-li se dosavadní využití území.

3. ZÁSADY POŘIZOVÁNÍ DOKUMENTACE MÍSTNÍHO ÚSES

3.1 Pořizovatelé dokumentace místního ÚSES

Pořizovatelem dokumentace místního ÚSES jsou obvykle orgány ochrany přírody.

V případech, kdy je pořizována územně plánovací dokumentace nebo oborové dokumenty, pro něž je dokumentace místních ÚSES nezbytným podkladem (vyhláška č. 84/1976 Sb. ve znění vyhlášky č. 377/1992 Sb., vyhláška č. 395/1992 Sb., vyhl. 427/1991) a přitom není zpracována, může dokumentaci místních ÚSES pořizovat výjimečně orgán, který zadává zpracování těchto dokumentů, za neopominutelné součinnosti s orgánem ochrany přírody a pozemkovým úřadem (viz. kap. 4 „schvalování“).

3.2 Způsob zadání

Zpracování dokumentace místního ÚSES může být zadáno pouze na základě výběrového řízení zpracovatelů. Jen v případech zadání, jejichž cílem je získání odborné způsobilosti k projektování ÚSES, lze zadat práce přímo. Všechna zadání dokumentací místních ÚSES musí být ohlášena MŽP ČR – odboru ochrany přírody do 14 dnů po uzavření obchodní smlouvy.

Pořizovatelé dokumentací ÚSES zadávají práce pouze odborně způsobilým osobám, které mají osvědčení o odborné způsobilosti k projektování ÚSES (platí do 31. 12. 1994) nebo mají příslušnou autorizaci České komory architektů a jejich jmenný seznam byl uveřejněn ve Věstníku MŽP.

3.3 Cena dokumentace místního ÚSES

Cena prací je smluvní a závisí na obsahu předmětu smlouvy o dílo. Nejsou-li zpracovateli některé podklady uvedené v kapitole 6.4 poskytnuty, zvyšuje se cena zpracování dokumentace o jejich pořizovací cenu. To se týká především mapování aktuálního stavu krajiny a typologických map. V letech 1992 až 1993 se cena pohybovala okolo 25 Kč/ha. Její zvýšení či snížení závisí zcela na úplnosti poskytovaných podkladů a stupni požadované podrobnosti dokumentace místních ÚSES. Nelze zapomínat na skutečnost, že řada podkladů může být poskytnuta orgánům ochrany přírody bezplatně v rámci výměny informací ve stán správě. V opačném případě, kdy musí zpracovatel takovéto informace platit jako právnická nebo fyzická osoba se náklady promítnou do konečné ceny dokumentace.

Zpracovatelům, kteří se ucházejí o získání osvědčení o odborné způsobilosti (pouze fyzické osoby) k projektování ÚSES, je nadále stanovena maximální výše 15 Kč/ha řešeného území. Tato kalkulace nepočítá se ziskem, ale pouze s úhradou skutečných nákladů zpracovatele. Přitom platí podmínka, že finanční prostředky mohou být vyúčtovány až po úspěšné obhajobě dokumentace ÚSES v oponentním řízení, které zajišťuje MŽP ve spolupráci s MH v Praze. Dosavadní praxe je nahrazována zkouškami v České komoře architektů. Jako aprobační projekty doporučujeme zadávat plány místního ÚSES.

3.4 Náležitosti smlouvy o dílo

Obsah obchodní smlouvy o dílo je dán Obchodním zákoníkem. Smlouva obsahuje:

- uvedení smluvních stran, přičemž objednatelem je orgán ochrany přírody nebo územního plánování nebo jiný objednavatel
- předmět smlouvy: generel místních ÚSES nebo plán místních ÚSES řešeného území, které je vymezeno hranicemi správních jednotek (k. ú.) v rámci biochor
- obsah dokumentace: musí být přesně uveden, protože ovlivňuje cenu
- stanovená měřítko grafické části: např. pro širší územní vztahy 1:25 000, pro ostatní 1:10 000 (nebo podrobnější průzkumový výkres 1:5 000, 1:2 000, 1:2 880)
- seznam podkladů poskytnutých objednatelem
- prohlášení, že dílo bude provedeno podle metodického pokynu (viz. dále)
- cenu prací za 1 ha a celkem
- lhůtu plnění
- podmínka úhrady provedených prací: především termín předání konceptu dokumentace oponentní komisi

Zpracovatel předkládá oponentní komisi koncept dokumentace ÚSES s posudkem externího oponenta při kontrolním dni určeném ve smlouvě.

3.5 Převzetí dokumentace ÚSES a její schvalování

Oponentní komisi zřizuje a řídí orgán ochrany přírody. Výhodná je spolupráce sousedních okresů ve společné oponentní radě. Oponentní komise má dvě funkce:

1. přebírá dokumentaci od projektantů
2. ověřuje odbornou správnost dokumentace ÚSES (tzv. oborové schvalování)

3.5.1 Převzetí dokumentace ÚSES od zpracovatele

Všechny zpracované dokumentace ÚSES musí projít oponentním řízením. Ke každé dokumentaci musí být ve fázi konceptu pořízen externí odborný posudek osob, které jsou nositeli osvědčení o odborné způsobilosti k projektování ÚSES (s praktickými zkušenostmi se zpracováním dokumentace místního ÚSES) a stanovených pořizovatelem. Je-li na řešeném území významně zastoupen les, bude objednatelem k oponentování konceptu dokumentace lokálního ÚSES vyzván pověřený pracovník územně příslušného pracoviště Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů (dále ÚHÚL) (seznam odborných pracovníků z jednotlivých poboček ÚHÚL – viz. příloha). Oba posudky zajišťuje objednatel.

Oponentní komise pro převzetí dokumentace od projektanta by se měla skládat z místních znalců a zpracovatelů posudků. Alespoň polovina členů komise musí být sestavena z držitelů osvědčení o odborné způsobilosti k projektování ÚSES. Komise se zaměřuje kromě sledování věcné stránky dokumentace též na kontrolu dodržení metodických postupů a podmínek smlouvy. Při zjištění nedostatků stanoví komise lhůtu k jejich odstranění.

Zpracovatel předkládá oponentní komisi koncept dokumentace ÚSES s posudkem externího oponenta při kontrolním dni určené ve smlouvě. Pořizovatel do 10 dní zašle zápis, který obsahuje požadavky na změny a doplnění dokumentace ÚSES.

Pokud zpracovatel ve zcela výjimečných případech nesouhlasí se závěry opakované oponentní okresní komise, může se obrátit na oponentní radu MŽP ČR, která určí ze svých členů externího oponenta. Oponentský posudek hradí ta smluvní strana, v jejíž neprospěch byla stížnost vyřízena.

3.5.2 Oborové schvalování generelu a plánu místního ÚSES

Při oborovém schvalování generelu nebo plánu místního rozvoje ÚSES se orgán ochrany přírody řídí výsledky oponentního řízení u oponentní komise a vlastním odborným úsudkem. Orgán ochrany přírody si může opatřit připomínky zúčastněných orgánů státní správy; nejedná se přitom o správní řízení. [a to zejména připomínky orgánů – ochrany lesního půdního fondu, ochrany zemědělského půdního fondu, ochrany vod, dále referátu regionálního rozvoje, pozemkového úřadu, inspekce ŽP, obecního úřadu a příslušného pověřeného obecního úřadu. V odůvodněných případech je možné přizvat zástupce ústředního orgánu ochrany přírody (ÚO MŽP) nebo zpracovatele regionálního ÚSES, dále zástupce z regionálního pracoviště ČÚOP či příslušné správy povodí].

Cílem tohoto projednávání je zohlednit ostatní společenské zájmy v území (mj. návaznost na Programy: obnovy venkova, revitalizace říčních systémů, urbanistické koncepce apod.), řešit střety vymezeného ÚSES s těmito zájmy, popřípadě rozšíření skladebných prvků nad rámec minimálních parametrů. Ve všech sporných případech je rozhodující stanovisko orgánu ochrany přírody.

Na území CHKO a NP svolává oponentní radu ÚSES a oponentní řízení organizuje příslušná Správa v těsné součinnosti s orgánem OP dotčených Oků. Oponentní řízení organizovaná Správami se jinak řídí stejnými pravidly.

Na základě výsledku oponentního řízení orgán ochrany přírody zváží přijetí dokumentace ÚSES, která bude podkladem ve smyslu § 2 vyhl. č. 395/92 Sb. a podkladem pro stanoviska dotčeného orgánu státní správy.

4. ZÁVAZNOST A POSTUP PŘI SCHVALOVÁNÍ DOKUMENTACÍ ÚSES

4.1 Oborové schvalování

Garantem věcné (odborné) správnosti dokumentace ÚSES je orgán OP (vyhl. č. 395/1992 Sb.). Každá dokumentace ÚSES, bez ohledu na to, kdo byl jejím pořizovatelem, musí být schválena orgánem OP, který si pro tento účel zřizuje oponentní komisi (viz Zásady).

Jestliže takto schválená dokumentace ÚSES je zpracována do ÚPD nebo návrhu pozemkových úprav či jiných dokumentů oborového plánování, provede projektant těchto dokumentací zpřesnění místního ÚSES s ohledem k širším souvislostem a v souladu s principy vymezování ÚSES.

Po svém zpřesnění však musí být tato dokumentace místního ÚSES opět posouzena orgánem OP za účasti zpracovatele dokumentace ÚSES. Oborové schvalování vytváří kontinuální proces upřesňování a hodnocení ÚSES.

Takto schválená dokumentace ÚSES je oborovým dokumentem ochrany přírody vymezujícím její zájmy. Její průzkumová část je současně přípravnou fází pro selektivní mapování biotopů u navržených VKP nebo zvláště chráněných území.

Oborová dokumentace ÚSES je podkladem pro vlastní správní řízení a pro vydávání stanovisek dotčeného orgánu státní správy. Protože však v této etapě zohledňuje zájmy pouze jednoho oboru, je třeba připustit možnost jejich dalších úprav a vytvořit prostor pro hledání společensky přijatelného kompromisu tam, kde dochází ke střetu s jinými oprávněnými a místní ÚSES připouští možnost úpravy.

VÝSLEDEK: Schválená oborová dokumentace (závazná pro orgány ochrany přírody).

4.2 Schválení

Obecnou závaznost získává ÚSES v procesu schvalování územně plánovací dokumentace, návrhu komplexních pozemkových úprav a lesního hospodářského plánu. Plán ÚSES je samostatnou grafickou přílohou územního plánu VÚC s SÚ a součástí komplexního urbanistického návrhu. Ke skladebným prvkům ÚSES se váží regulativy funkčního využití území, obsažené v závazné části územního plánu.

Schválená ÚPD musí zachovat základní nezbytně nutný rozsah skladebných prvků ÚSES (biocenter a biokoridorů), jejich redukce není možná. Častým případem bude naopak snaha o rozšíření minimálně vymezeného ÚSES. Těmto požadavkům lze vyhovět pouze v ojedinělých případech jako např. jedná-li se o rozšíření minimálně vymezeného prvku na hranici parcely a je doložen souhlas vlastníka při schvalování.

Plán místního ÚSES zpracovaný pro ta katastrální území obcí pro něž se nezpracovává územní plán, anebo se v dohledné době nepočítá s jeho pořízením, může získat obecnou závaznost na základě vydání územního rozhodnutí o chráněném území podle § 32 §§ souvisejících zák. č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění zákona č. 103/1990 Sb. a zákona č. 262/1992 Sb. a vyhlášky č. 85/1976 Sb., ve znění vyhl. č. 378/1992 Sb.. Návrh k zahájení řízení podává orgán ochrany přírody u příslušného stavebního úřadu. Náležitosti návrhu jsou uvedeny v této vyhlášce.

VÝSLEDEK: Obecně platná dokumentace je závazná pro všechny.

5.1 Finanční zabezpečení dokumentací místních ÚSES

Dokumentace místního ÚSES jsou pořizovány:

– z vlastních prostředků orgánů ochrany přírody – tj. z rozpočtu pověřeného obecního úřadu nebo okresního úřadu

Na území CHKO nebo Národních parků je pořizovatelem buď příslušná Správa nebo orgán OP Oků a to vždy ten, na jehož správním území se nachází nadpoloviční většina řešeného území, pokud se nedohodnou jinak. K pořízení dokumentace ÚSES na území CHKO nebo NP v souvislosti s pozemkovými úpravami je možné použít fin. prostředků podle vyhl. č. 98/92 Sb., o úhradách nákladů pozemkových úprav a je třeba jednat ve smyslu společného pokynu MŽP a MZe z 18. 1. 1994, pod č. j.: MŽP/OOP/211/94, MZe/766/94-450. V ostatních případech může Správa CHKO nebo NP zadávat zpracování dokumentací ÚSES z vlastního rozpočtu. (Finance nárokuje při tvorbě rozpočtu).

– z prostředků určených pro pozemkové úpravy

V souladu s vyhl. MF č. 98/1992 Sb., o finančním zajištění pozemkových úprav včetně jejich podkladů je možno uvolnit finance na generel či plán ÚSES v dohodě s referátem okresního pozemkového úřadu podle společného pokynu odboru ochrany přírody MŽP a Ústředního pozemkového úřadu – odboru 440 MZe ze dne 18. 1. 1994 (cit. výše) v souvislosti se zahajováním KPÚ alespoň na jednom katastru. Pořizovatelem dokumentace je orgán ochrany přírody, který musí zabezpečit ve spolupráci s pozemkovým úřadem finanční vypořádání do konce kalendářního roku, resp. do 15. 12. 1994. Z toho plyne, že smluvené práce musí být ukončeny a předloženy k oponenturám nejpozději do konce listopadu. Pro zajištění potřebné kvality je třeba již ve fázi mapování aktuálního stavu krajiny postupovat s odpovídající

důkladností. Smlouvy mají být uzavírány tak, aby byla mapovatelem zachycena celá vegetační zóna.

– z prostředků určených na územní plánování

V případech, kdy je pořizovatelem dokumentace ÚSES orgán územního plánování, jsou náklady na jeho pořízení hrazeny z prostředků určených na územní plánování.

– z jiných zdrojů

V případech, kdy je pořizovatelem dokumentace ÚSES jiný orgán, jsou náklady na jeho pořízení hrazeny z jeho prostředků.

5.2 Finanční příspěvky na opatření k realizaci projektů ÚSES

Kompletování prvků místních ÚSES bude nepochybně finančně náročné a bude tedy nutné vždy pečlivě zvážit nezbytnost takového konečného řešení, které se v řadě případů neobejde bez pozemkové úpravy nebo jinou cestou zajištěné výměny pozemků jejich majitelům.

Na realizaci ÚSES lze získat finanční příspěvek z těchto zdrojů:

- Realizace opatření v rámci řešení projektů komplexních pozemkových úprav
- Realizace opatření v rámci jednotlivých studií Programu revitalizace říčních systémů, jestliže tyto prvky svým charakterem vyhovují i kritériím tohoto Programu a jde o stanoviště tzv. mokré řady
- Státní fond ŽP lze od letošního roku žádat o půjčky a dotace i na realizace projektů ÚSES (viz. aktualizovaná „Příloha Směrnice SFŽP pro rok 1994“), Méně vhodný je již Podpůrný agrární rozvojový a garanční fond pro obtížnější vyhovění podmínkám, neboť je určen podnikatelským subjektům.
- Z jednotlivých dotačních titulů u limitní dotace ze státního rozpočtu v resortu zemědělství lze doporučit: – dotač. titul 1A Restrukturalizace rostlinné výroby zatravněním.
 - dotační titul 1B Restruktur. rostlin výroby zalesněním
 - dotač. titul 1D Údržba trvalých travních porostů
 - dotač. titul 7 Podpora vybraných lesnických činností
 - dotač. titul 8D Péče o vodní komponent v zemědělské krajině uživatelům lesa do 250 ha (viz. příloha Agrospoje č. 11, březen 1994)
- dále podporu MZe pro financování prací celospolečenského významu v lesním hospodářství v roce 1994:
 - A1 Obnova a výchova lesů ochranných
 - B Intenzifikace mimoprodukčních funkcí lesa
 - D Práce lesnicko-technických meliorací a hracení drobných vodních toků – bystřin

6. POKYNY PRO ZADAVATELE

Minimalizace plošných nároků ÚSES v generelech umožňuje prosazovat tento stupeň dokumentace ÚSES jako nepostradatelné a neporušitelné minimum, z něhož už nejde ubírat. Zahušťování ÚSES a zvětšování rozlohy ÚSES přichází v úvahu až v rámci územně plánovací dokumentace s komplexním řešením všech zájmů na využívání území a předpokládá zpracování plánu ÚSES a jeho důsledné projednávání.

6.1 Vymezení řešeného území

Řešené území vymezí pořizovatel. Přitom dbá na to, aby zpracovatel respektoval širší biogeografické vazby v rámci bioregionu a biochor.

Pro prokazatelné postižení reprezentativnosti místních ÚSES je nutno základní vyhodnocení provádět v jejich přirozených rámcích, tj. biochorách. Řešené území by proto mělo zásadně

korespondovat s jejich hranicemi, u rozsáhlých či tvarově složitých biochor v jejich prostorově souvislých částech, tato potřeba v praxi vyvolává problémy z hlediska účelovosti jejich zadání. Právě pro vyřešení tohoto problému byly vytvořeny dvě etapy zpracování místních ÚSES – generelové a konečné znění plánu ÚSES.

Generel se zpracovává zásadně pro velké území.

6.2 Určení stupně dokumentace ÚSES

Určení stupně dokumentace ÚSES provádí pořizovatel volbou podle cíle, jakému má dokument sloužit.

6.3 Určení zpracovatele

Určení zpracovatele provádí pořizovatel formou výběrového řízení. (Podrobnosti viz. kapitola 3 tohoto metodického pokynu)

6.4 Podklady pro zpracovatele zajišťované zadavatelem

Podklady zajišťuje pořizovatel, zejména:

A – CH

I – J

Podklady nutné pro zpracování:

A. Základní mapa v měřítku 1:10 000

B. Mapa lesních typů, situační mapa hospodářská a porostní – jsou součástí lesních hospodářských plánů, uložených na příslušných pobočkách ÚHUL (mj. i na disketě)
Speciální část: Typologie lesů, ochrana lesů – mapa dlouhodobých opatření ochrany lesa. Podrobněji se informacemi o poskytování náležitostí lesních hospodářských plánů bezplatně anebo za úplaty zabývá Směrnice MZe č. j. 2363/93-510 ze dne 10. 9. 1993, (částka 3 Sbírky zákonů), ze které předkládáme přílohu.

C. Mapa bonitovaných půdně ekologických jednotek, lépe však Mapa komplexního rozboru půd (ta je však již bohužel často ztracena u zemědělských podniků, originály jsou uloženy ve Výzkumném ústavu pro zúrodnění půd). Jsou uloženy na příslušných Okresních pozemkových úřadech.

D. Generel regionálního ÚSES (uložen u okresního úřadu – na referátu ŽP). Vzhledem k technické náročnosti zajištění malého nákladu konečné verze a specifickým nárokům byla provedena digitalizace jednotlivých souborů generelu regionálního i nadregionálního ÚSES celé ČR pro zobrazování v GIS. V této formě budou předány i orgánům ochrany přírody.

E. Mapování aktuálního stavu krajiny a to buď podle Metodiky mapování krajiny, zpracované SMS, která je uložena u Státní meliorační správy nebo Metodiky mapování krajiny zpracované Českým ústavem ochrany přírody VaMP Brno, která je uložena tamtéž. Obě jmenované metodiky budou v brzké době k dispozici všem orgánům ochrany přírody na Okresních úřadech.

F. Mapy a tabulkové části registrovaných významných krajinných prvků, včetně navržených, které jsou uloženy u okresního orgánu ochrany přírody.

G. Rezervační knihy zvláště chráněných území, podklady o památných stromech, o lokalitách výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, o přírodních parcích a přechodně chráněných plochách, které jsou rovněž uloženy u orgánu ochrany přírody.

H. Navazující plány ÚSES, jsou-li zpracovány, jsou uloženy u referátu ŽP okresního úřadu.

CH. Územně plánovací dokumentace, je-li v území zpracována a je-li aktuální a platná. Uložena u referátu regionálního rozvoje na okresním úřadu.

Podklady doporučené pro zpracování:

- I. Geobotanická mapa ČSSR a dílčí geobotanické mapy menších celků. Originál v měřítku 1:75 000 je uložen u Botanického ústavu ČAV.
- J. Letecké snímky aktuálního a historického stavu z období před scelováním pozemků.
- K. Mapa stabilního katastru, uložená ve Státním archívu a u některých Katastrálních úřadů.

6.5 Evidence

Orgány ochrany přírody vedou přehled zpracovaných generelů, plánů a projektů místních ÚSES. Ty orgány OP, které jsou vybaveny geografickými informačními systémy na PC, si postupně pořizují a průběžně aktualizují jednotlivé vrstvy s ÚSES podle přiložených mapových značek v příloze tohoto metodického pokynu. (Jedná se o značky, jejichž ucelený soubor obdržely všechny Okú k jednotnému užití na PC Arc/Info v rámci podpory MŽP).

Do 30. 4. každého roku poskytnou orgány OP Okú provedené změny v regionálním ÚSES po zpracování nově pořizovaných generelů místních ÚSES, zachycené na disketě odboru ochrany přírody MŽP.

7. NÁLEŽITOSTI GENERELU MÍSTNÍCH ÚSES

7.1. Popisná část

7.1.1 Vymezení řešeného území, administrativní příslušnost, rozloha

7.1.2 Popis přírodních poměrů ve sledovaném území

(reliéf a horninová stavba, vodstvo, klima, půda, rozmanitost ekosystémů – zvířena rostlinstvo)

7.1.3 Seznam biogeografických jednotek

(se stručnou charakteristikou vymezených bioregionů, biochor a skupin typů geobiocénů)

7.1.4 Popis aktuálního stavu krajiny

(se stručnou exkurzí do historického vývoje, příčiny narušení ekologické rovnováhy)

7.1.5 Kostra ekologické stability

(včetně charakteristiky zvláště chráněných částí přírody, rozsah a reprezentativnost)

7.1.6 Zásady návrhu ÚSES (koncepce prostorového rozmístění).

Odůvodnění výběru a vedení tras biokoridorů, reprezentativnost a unikátnost biocenter, prostorové parametry, návaznost na regionální ÚSES. Dodržení minimalizovaného ÚSES, zdůvodnění

Sumárně je zhodnoceno možné ohrožení ÚSES, včetně návrhů rámcových opatření k jeho zachování a zlepšení s bližším odůvodněním.

(Poznámka)

Popisná část by neměla přesahovat 5-10 stran strojopisu, její rozsah závisí na velikosti řešeného území.

7.2 Tabulková část

Vzor tabulky je uveden v příloze.

Povinnou součástí dokumentace ÚSES jsou tabulky zpracované pro biocentra, biokoridory a další vybrané ekologicky významné segmenty krajiny (kostru) dle přiloženého vzoru.

Požadovatel může požadovat také samostatnou tabulkovou část pro registrované nebo navržené prvky či segmenty k registraci VKP, vyplněnou dle metodiky Mapování krajiny VaMP tab. IIIA IIIB, což však musí být specifikováno ve smlouvě a zohledněno v ceně.

Tabulky průběžně aktualizuje a doplňuje orgán ochrany přírody, proto je účelné požadovat jejich zpracování také na disketách.

Členění tabulky pro dokumentaci ÚSES

Základní údaje: (heslovitě)

- 1.*) Mapový list/pořadové číslo:
- 2.*) Název:
- 3.*) Označení na jiných mapových listech:
- 4.*) Katastr:
- 5.*) Funkční typ a biogeografický význam:
- 6.*) Geobiocenologická typizace:
- 7.*) Minimální výměra (délka):
8. Skutečná (odhadnutá) a navržená cílová výměra (délka)
9. Zvláště chráněná území, zasahující do EVSK:
10. Pořadová čísla VKP, která jsou součástí EVSK:
11. Status ochrany z jiných zájmů:
12. Současný stav společenstev (popř. zastoupení fyziotypů):
13. Využívání:
14. Významné druhy rostlin:
15. Významné druhy živočichů:
16. Stupeň ekologické stability:
17. Znehodnocení:
- 18.*) Způsob vymezení
19. Návrh opatření
- 20.*) Cílová společenstva

*) Označení základních údajů, které obsahuje tabulka v generelu místního ÚSES

7.3 Mapová část

7.3.1 Měřítko

Pro mapy aktuálního stavu přírody a krajiny i mapy s návrhem plánu ÚSES je vhodné měřítko 1:10 000 a podrobnější podle stupně dokumentace. U map širších vztahů 1:25 000 nebo 1:50 000.

7.3.2 Mapa širších vztahů

Tato mapa zachycuje návaznost úrovně místních ÚSES na regionální ÚSES v rámci bioregionu.

- schématické vymezení návrhu ÚSES v návaznosti na regionální ÚSES a okolní místní ÚSES
- schématické vymezení vyšších biogeografických jednotek (biochory, regiony).

7.3.3 Mapa aktuálního stavu přírody a krajiny a evidence právního stavu

Tato mapa obsahuje kostru ekologické stability s užitím výsledků průzkumů a rozborů z podrobného mapování krajiny podle jedné ze dvou doporučených Metodik Mapování krajiny – ČÚOP, Pellantová 1994 a SMS Hradec Králové, Vondrušková, 1994.

Obsahuje zejména:

- zjištěný aktuální stav přírody a krajiny, s uvedením stupně ekologické stability u rozlišených prvků (segmentů) s návrhem nejstabilnějších z nich k registraci za VKP či aplikaci podrobnějšího mapování biotopů za účelem přípravy vyhlášení zvláštní území ochrany.
- Evidenci právního stavu podle podkladů orgánů OP, tj. jednotlivé kategorie obecné ochrany přírody a krajiny (přírodní park, VKP, přechodně chráněná plocha) a zvláštní území ochrany (přírodní památka, přírodní rezervace, dtto v kategorii národní; Národní parky a CHKO).

Orgán ochrany přírody je povinen verifikovat tyto údaje v konceptu.

7.3.4 Mapa návrhová

Tato mapa obsahuje vlastní návrh územního systému ekologické stability. Částečně je využito výsledků mapování aktuálního stavu přírody a krajiny.

Obsahuje zejména:

- *Navržené VKP k registraci*, pokud tento požadavek obsahuje smlouva (poznámka: je na posouzení orgánu ochrany přírody, zda využije návrh na registraci VKP)
- *Biocentra nesporná, jednoznačně přesně vymezená*
- *Biocentra navržená*, nutno přesně vymežit
- *Prostor pro založení biocentra **
- *Biokoridory nesporné*, vymezené
- *Biokoridory navržené*, nutno upřesnit
- *Směry propojení biocenter **
- Hranice bioregionu, biochor a skupin typů geobiocénů
- Hranice vyznačující nepropustné bariéry

Prostorová určitost označená * se používá především u generelů, plán by měl toto vymezení upřesnit.

Poznámka: Zákresy STG, biochor i bioregionů je také možno vést na samostatné průsvitce k přikládání na rozborové i návrhové mapy.

Komentáře k tabulce „Dokumentace ÚSES – ekologicky významné segmenty krajiny“:

1. Značení EVSK se odvíjí od čísla mapového listu, lomeného pořadovým číslem EVSK.
2. Název se odvozuje od místní tratě.
3. Označuje se pouze u EVSK, které jsou na více mapách a mají tedy i různá pořadová čísla.
4. Katastrální území.
5. Funkční typ se označuje zkratkami: BC – biocentrum, BK – biokoridor, stejně se označuje i biogeografický význam: NR – nadregionální, R – regionální, M – místní (lokální).
6. Uvede se název biochory dle generelu R ÚSES a kódové označení skupin typů geobiocénů (vegetační stupeň, trofická a hydrická řada).
7. Uvede se minimální parametr dle metodiky .
8. Uvede se skutečná (odhadnutá) a navržená cílová výměra, je-li účelné ji zvětšit nad rámec parametrů
9. Uvede se pouze název, případně identifikační číslo příslušného spisu a dále se v kolonkách číslo 10 až 17 nezohledňuje.

10. Uvedou se pořadová čísla VKP.
11. Označí se zkratkovitě případně jiné typy ochranných režimů, např. PHO, CHOPAV atd.
12. Stručně se charakterizuje současný stav společenstev, je možné uvést také zastoupení fyziotopů.
13. Označí se současný způsob využívání, který nemusí souhlasit s evidencí nemovitostí.
- 14, 15. Označí se nalezené druhy identifikační a zvláště chráněné či ohrožené, pokud byly zjištěny a jsou známy.
16. Označí se v % zastoupení stupňů ekologické stability.
17. Označí se hlavní destabilizující vlivy.
18. Jde o vyjádření dosažené míry prostorové určitosti (viz Popisná část).
19. Obsahuje rámcové návrhy opatření technických, biotechnických, pěstebních atd.
20. Je přesně specifikováno, zda cílové společenstvo má být reprezentativní, kontaktní či antropogenně podmíněné a o jaký typ společenstva se jedná (lesní, vodní, stepní atd.).

Přílohy:

1. Příloha Směrnice MZe č.j. 2363/93-510 ze dne 10.9.1993, (částka 3 Sbírky zákonů).
2. Seznam odborných pracovníků z jednotlivých poboček ÚHÚL.